

I. В. Шепель,
к. е. н., доцент, доцент кафедри підприємництва, обліку та фінансів,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6728-5579>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.8.110

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ: РЕАЛІЇ СЬОГОДЕННЯ

I. Shepel,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department
of Entrepreneurship, Accounting and Finance, Kherson State Agrarian and Economic University

ORGANIZATION AND FORMATION OF THE FINANCIAL ACCOUNTING SYSTEM: THE REALITIES OF TODAY

У статті розглянуті актуальні питання організації та управління фінансовим обліком в умовах сучасного економічного та політичного середовища. Зосереджуючись на впливі військового конфлікту та цифрової трансформації, автор розглядає важливі аспекти, такі як оновлення фінансових даних, використання міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та аналіз чутливості до різних ризиків. Крім того, було зроблено акцент на важливості ефективної взаємодії представників сфери бізнесу з податковими органами та впровадження цифрових технологій для оптимізації робочих процесів та підвищення конкурентоспроможності підприємств. Розглянуто етапи впровадження податкового пом'якшення щодо втрати первинної документації у зв'язку з воєнними наслідками. У дослідженні наголошено, що цифровізація фінансового обліку відкриває широкі можливості для значного підвищення точності та оперативності процесу, розширює можливості обміну інформацією та надає доступ до неї з будь-якого місця, що забезпечує своєчасність прийняття управлінських рішень. Аналіз показав, що сучасні можливості для українських підприємств у сфері оподаткування включають електронний кабінет платника податку, актуальний довідник з податкового законодавства України, можливість подачі електронних звітів, сплати податків та перевірки заборгованості онлайн. В ході проведення дослідження було визначено, що деякі аспекти фінансового обліку ще не досягли необхідного рівня цифровізації, це, зі свого боку, вимагає подальшого розвитку та впровадження цифрових рішень для підвищення ефективності та зручності роботи. У підсумку зазначено, що під час проведення дослідження проблем організації та формування системи фінансового обліку в сучасних умовах важливо враховувати не тільки технічні аспекти, а й вплив зовнішніх чинників, таких як військовий конфлікт, цифрова трансформація та зміни в законодавстві. Констатовано, що розвиток і вдосконалення системи фінансового обліку є важливим чинником для забезпечення ефективного управління підприємством та конкурентоспроможності в умовах мінливого економічного середовища.

The article deals with topical issues of organization and management of financial accounting in the current economic and political environment. Focusing on the impact of the military conflict and digital transformation, the author examines important aspects such as updating financial data, using international accounting standards, and analyzing sensitivity to various risks. In addition, the speaker emphasized the importance of effective interaction between business representatives and tax authorities and the introduction of digital technologies to optimize work processes and increase the competitiveness of enterprises. The stages of implementation of tax mitigation for the loss of primary documentation due to military consequences are considered. The study emphasizes that the digitalization of financial accounting opens up great opportunities to significantly improve the accuracy and efficiency of the process, expands the ability to exchange information and provides access to it from anywhere, which ensures timely management decision-making. The analysis showed that the current opportunities for Ukrainian companies in the field of taxation include an electronic taxpayer account, an up-to-date guide to Ukrainian tax legislation, the ability to submit electronic reports, pay taxes and check debts online. The study found that some aspects of financial accounting have not yet reached the required level of digitalization, which, in turn, requires further development and implementation of digital solutions to improve efficiency and convenience. The author concludes that when studying the problems of organizing and forming a financial accounting system in modern conditions, it is important to take into account not only technical aspects but also the impact of external factors such as military conflict, digital transformation, and changes in legislation. It is stated that the development and improvement of the financial accounting system is an important factor in ensuring effective enterprise management and competitiveness in a changing economic environment.

Ключові слова: фінансовий облік, бухгалтерський облік, цифрові технології, податкові органи, конкурентоспроможність, ефективність, цифровізація.

Key words: financial accounting, accounting, digital technologies, tax authorities, competitiveness, efficiency, digitalization.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

В умовах сучасності, де економіка постійно змінюється і розвивається, важливо мати ефективну систему фінансового обліку для забезпечення стійкості та успіху підприємств. Фінансовий облік стає не лише інструментом відображення фінансової діяльності підприємства, але й важливим чинником у прийнятті стратегічних управлінських рішень. Розуміння та впровадження сучасних підходів до організації та формування системи фінансового обліку є критично важливим завданням для підприємств у динамічному бізнес-середовищі.

У контексті сучасних викликів для української економіки, що пов'язані з військовим вторгненням російської федерації на територію України 24 лютого 2022 року, реакція представників сфери бізнесу суттєво змінила їхні пріоритети та уявлення про нормальну підприємницьку діяльність. Крім того, еволюція інформаційної економіки сприяє закономірній трансформації в галузі фінансового обліку. Таким чином, якщо раніше просте впровадження комп'ютерних програм допомагало удосконалити облікові процеси, то тепер вимагається розвиток комплексних інтегрованих інтелектуальних систем, спрямованих на ефективне прийняття управлінських рішень.

Тому в українському бізнес-середовищі, в умовах постійної динаміки та зростаючої конкуренції, організація та формування системи фінансового обліку стає

важливим завданням для підприємств у всіх галузях. Оптимально організована система фінансового обліку є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень та забезпечує надійність та правдивість фінансової звітності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Особливості організації та формування системи фінансового обліку досліджували В. Борохвостов, Л. Скуріневська, Ю. Луцик [1], Ю. Когут [2], Д. Кобець [3] та інші. Дослідження впливу війни та її наслідків на систему фінансового обліку українських підприємств були проведені такими науковцями, як П. Пузирьова [4], Г. Кононенко [5], С. Бабінська [6] та іншими. Крім того, сучасним аспектам цифровізації та інноваційного розвитку фінансового обліку українських підприємств приділили увагу І. Шевчук, Б. Депутат, О. Тарасенко [7], Т. Кузьміна, У. Савків [8], З. Тенюх, У. Пелех [9] та інші.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є аналіз наявних викликів та проблем, що виникають у процесі організації та формування системи фінансового обліку в сучасних умовах. Стаття спрямована на виявлення оптимальних підходів до організації та впровадження системи фінансового обліку в умовах війни, які враховують сучасні технологічні, правові та організаційні вимоги.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Сучасна економічна дійсність характеризується швидкими темпами змін, посиленням конкуренції та постійними викликами, що ставлять перед підприємствами потребу в постійній адаптації та удосконаленні. Одним із найважливіших аспектів функціонування будь-якого підприємства є організація та формування системи фінансового обліку, що є надзвичайно актуальним завданням, оскільки вимагає адаптації до нових технологій, правових норм, а також урахування специфіки економічного середовища.

Фінансовий облік визначається як бухгалтерський облік, що здійснюється з метою формування фінансової звітності. Відповідно до законодавства України, зокрема Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" [10], така звітність включає наступні компоненти: баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів, звіт про власний капітал та додаткові примітки до визначених звітів.

Початок повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України викликав суттєві зміни у всіх сферах життя суспільства та представників сфери бізнесу. Оскільки головною метою будь-якої підприємницької діяльності є отримання максимального прибутку та ефективне використання ресурсів, війна змусила переглянути традиційні пріоритети на користь забезпечення граничного рівня функціонування бізнесу.

Наразі підприємства усіх форм власності насамперед намагаються зберегти мінімально необхідну кількість персоналу для нормального функціонування в умовах конфлікту. Під час складання фінансової звітності та проведення загального аналізу підприємствам доводиться враховувати вплив війни на стійкість їхнього бізнесу та, якщо можливо, проводити аналіз кількох можливих сценаріїв, що стає необхідним, коли потрібно визначити, чи здатні підприємства продовжувати свою діяльність без перерви. Отже, у сучасних мінливих умовах, через нестабільність економічної ситуації в країні, на шляху функціонування підприємств з'являються нові виклики: непередбачувані ризики, додаткові витрати, втрачені ведення бойових дій.

Принципи, що лежать в основі фінансового обліку та підготовки фінансової звітності, визначаються концептуальною базою, яка є актуальною відповідно до законодавства та установчих документів підприємства. У контексті воєнного конфлікту здатність уповноважених осіб здійснювати організацію фінансового обліку та реєстрацію всіх господарських операцій може бути обмежена [4]. Економічні наслідки війни можуть виявитися у фінансовій звітності підприємств через ряд чинників. Зокрема, це може включати залежність підприємства від російського або білоруського ринків, його взаємодію з підсанкційними суб'єктами, а також наявність дочірніх компаній, які можуть бути під впливом воєнної ситуації [5].

Одним із важливих аспектів в таких умовах є систематичне оновлення та перегляд фінансових даних для відображення змін у внутрішньому та зовнішньому се-

редовищі підприємства. Зокрема, необхідно враховувати вплив воєнного конфлікту на економічні та політичні чинники, які, зі свого боку, впливають на фінансові показники. Крім того, при підготовці фінансових звітів необхідно дотримуватися міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, таких як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), та враховувати їхні вимоги стосовно розкриття інформації. Також важливо проводити аналіз чутливості до різних сценаріїв, щоб оцінити потенційні наслідки різних ризиків та змін у зовнішньому середовищі [1].

Необхідно зазначити, що у зв'язку з військовою агресією, Верховною Радою було ухвалено Закон України "Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни" [11]. Згідно з чинним законодавством фізичні особи, фізичні особи-підприємці, і юридичні особи, за винятком тих, що мають бюджетні повноваження відповідно до законодавства, мають право подавати різноманітні звіти та документи, включаючи облікові, фінансові, бухгалтерські, розрахункові, аудиторські, та інші, як у паперовому, так і в електронному вигляді, впродовж трьох місяців після завершення воєнного стану або стану війни. Така ініціатива надає можливість бізнесу представляти свою бухгалтерську звітність у найбільш зручному для них форматі.

Внаслідок повномасштабного вторгнення держава внесла зміни у вимоги до зберігання та відновлення документів. Згідно з новими правилами у випадку втрати первинної документації внаслідок ракетного удару чи будь-яких інших обставин, можна діяти згідно з двома алгоритмами: спеціальним, який діє під час воєнного стану, або загальним. Спеціальні правила, зазначені у Податковому кодексі України (пп. 69.28 підр. 10 розд. XX), мають тимчасову дію і застосовуються до закінчення або скасування воєнного стану на території країни. Вони розповсюджуються на платників податків, які, по-перше, не можуть пред'явити первинні документи, на підставі яких ведеться облік доходів, витрат та інших показників для оподаткування; а по-друге, здійснювали свою діяльність на територіях, де ведуться активні бойові дії, або на тимчасово окупованих територіях російською федерацією [12].

Необхідно зазначити, що для впровадження відповідних пом'якшень у зв'язку з втратою документів під час війни, необхідно ретельно дотримуватися визначеної послідовності дій (Табл. 1). Важливим етапом цього процесу є взаємодія з податковими органами, зокрема з Державною податковою службою України (ДПС), де потрібно якісно обґрунтувати факт втрати документів та їх важливість для податкового обліку. Також необхідно представити достатньо доказів щодо обставин, що спричинили втрату документів, та їхнього впливу на фінансові звіти та податкові зобов'язання. Водночас для забезпечення легітимності та правдивості інформації, яку подає платник податків, податкова служба проводить додаткові перевірки та аналіз документів, а також може звертатися до інших джерел інформації для перевірки правдивості заявлених обставин.

У контексті дослідження сучасних особливостей та стану розвитку фінансового обліку українських підприємств, необхідно зазначити, що в умовах стрімко-

го розвитку цифрової економіки, організація та формування системи фінансового обліку виступають важливими аспектами для підприємств та загалом для держави. Цифрові технології перетворюються на необхідну передумову інноваційного розвитку, який визначає ефективність і конкурентоспроможність підприємств. Відзначається стрімке проникнення цифровізації у всі сфери економіки, включаючи господарські та фінансові процеси. Такий перехід породжує ряд викликів, пов'язаних з опрацюванням великих обсягів даних, вибором та налаштуванням алгоритмів управління, а також оцінкою ефективності системи. Інтеграція цифрових технологій вимагає комплексного підходу до вибору технічних засобів та забезпечення взаємодії всіх компонентів у системі управління та фінансового обліку [7].

Сучасні інформаційні технології здійснюють вплив на методологію та практику фінансового обліку, перетворюючи його на важливий інструмент управління. Така трансформація відображається як необхідний етап у вдосконаленні та розвитку фінансового обліку. Зміни у методології обліку сприяють його актуалізації в умовах цифрової трансформації економічних процесів. Тому фінансовий облік стає джерелом облікової інформації, що є критичною для аналізу та прогнозування на шляху до забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Водночас інформація, яка формується в результаті функціонування системи фінансового обліку, є специфічною й необхідною для прийняття управлінських рішень та визначення стратегічних напрямків розвитку організації [8].

Значущу роль у сучасному управлінні економічними процесами відіграють аналіз, зберігання та обробка даних. Комплексний підхід до цих аспектів сприяє отриманню цінної інформації, яка є основою для ефективного прийняття управлінських рішень. Варто зауважити, що сучасні цифрові технології не обмежуються простою конвертацією даних із паперового в цифровий формат; вони також надають можливість проведення пошуку, обробки, синтезування звітності, контролю, порівняння показників, а також здійснення резервного копіювання за допомогою відповідного інформаційно-технологічного інструментарію [2]. Також необхідно підкреслити важливість автоматизованого збору та реєстрації первинної інформації, що забезпечується за допомогою технологічних датчиків вимірювання. Цей підхід пропонує поділ автоматизованого процесу обробки первинних даних на два етапи: спочатку проводиться їх збір, а потім — реєстрація в системі обліку. Такий підхід дозволяє оптимізувати процеси обробки та забезпечити високу точність та правдивість отриманої інформації [14].

На сучасному етапі розвитку вітчизняних підприємств спостерігається функціонування в умовах мінливого та динамічного бізнес-середовища, зокрема в Україні відзначається вплив війни, політичної та економічної кризи, а також окупації територій, масової міграції, руйнування інфраструктури тощо. Зі свого боку, формування цифрового оточення вимагає глибоких трансформацій у всіх сферах суспільно-політичного життя, управління господарськими процесами, а та-

Таблиця 1. Етапи впровадження податкового пом'якшення щодо втрати первинної документації у зв'язку з воєнними наслідками

№	Етап	Характеристика
1	Фіксація факту втрати або неможливості вивезення відповідної документації	Встановлення факту втрати або неможливості вивезення первинних документів, що може статися через воєнні дії або тимчасову окупацію
2	Належне звернення до податкової про втрату документів у зв'язку з бойовими діями, окупацією тощо	Подання офіційного повідомлення до податкової служби про втрату документів, зумовлену воєнними конфліктами
3	Отримання рішення ДПС про прийняття повідомлення	Очікування та отримання рішення від ДПС про прийняття або відмову у прийнятті поданої інформації

Джерело: складено автором на основі [13].

кож організації документообігу та складання звітності. Таким чином, використання сучасних програмних засобів набуває актуальності й у сфері фінансового обліку.

Цифровізація фінансового обліку відкриває широкі можливості для значного підвищення точності та оперативності процесу, розширює можливості обміну інформацією та надає доступ до неї з будь-якого місця, що забезпечує своєчасність прийняття управлінських рішень. Важливо враховувати, що цифровізація фінансового обліку вимагає високої кваліфікації персоналу та наявності відповідної технічної спроможності підприємства для акумулювання, опрацювання, аналізу, зберігання та передавання інформації стейкхолдерам. Особлива увага повинна бути приділена організації ефективної роботи з обліково-аналітичними даними, які утворюють базу для прийняття управлінських рішень [15]. Серед основних переваг переходу до цифрового фінансового обліку варто відзначити збереження часу та підвищення продуктивності, покращення ефективності комунікацій і розширення можливостей обслуговування клієнтів. Крім того, цифрові технології спрощують процеси обліку, скорочують технологічний цикл та покращують технічний інструментарій у сфері інформаційних систем та технологій обліку, що сприяє формуванню конкурентних переваг через оптимізацію робочих процесів.

У такому контексті розвиток системи фінансового обліку підкріплюється та регулюється Законами України "Про електронні документи та електронний документообіг" [16], "Про електронні довірчі послуги" [17] тощо, а також Розпорядженням Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні" [18] та Постановою Кабінету Міністрів України "Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних" [19].

Сучасні можливості для українських підприємств у сфері оподаткування включають електронний кабінет платника податку, актуальний довідник з податкового законодавства України, можливість подачі електронних звітів, сплати податків та перевірки заборгованості онлайн. Серед таких інструментів можна відзначити Taxer, а також сайт cabinet.tax.gov.ua. Крім того, інформаційно-довідкові системи, які надають

юридичну допомогу та професійні консультації, є невід'ємною частиною цього процесу. До таких систем можна віднести ЛІГА:Закон, ІНФО-Диск, Парус-Консультант та інші. Водночас сучасні засоби обліку та звітності включають онлайн-заповнення та автоматичне відсилання форм звітності через системи, такі як MEDoc, BAS Бухгалтерія, електронна бухгалтерія Приват 24 та інші. Також електронний документообіг дозволяє створювати, погоджувати та підписувати електронні документи за допомогою онлайн-сервісів, таких як DEALS, Вчасно, Fredo та інші. Крім того, для проведення розрахунково-касових операцій використовують програмні реєстратори, такі як Кашалот, СмартКаса, Checkbox та інші.

Необхідно зазначити, що автоматизація фінансового обліку українських підприємств наразі здійснюється за допомогою комп'ютерних програм, серед яких BAS Бухгалтерія, iBuh Online, BookKeeper, IT-Enterprise тощо. Ці програми спрощують проведення регламентних операцій у господарській діяльності, надаючи широкі можливості для ефективного ведення обліку та аналізу фінансової інформації. Відповідно до вимог щодо електронного підпису, є можливість використання кваліфікованого електронного підпису (КЕП), що надає розширені можливості для надсилання електронних звітів до контролюючих органів, підписання електронної документації та здійснення користування державними електронними сервісами. Представники кваліфікованих надавачів електронних довірчих послуг, таких як інформаційно-довідковий департамент ДПС (ЕДП ІДД ДПС), Центральний сертифікаційний центр "Україна", MasterKey, DepositSignPortfel.ua та інші, гарантують надійність та відповідність вимогам у сфері електронного підпису.

Перехід бухгалтерської системи до хмарного середовища та використання хмарних технологій має великий потенціал для розвитку українського бізнесу. Процес цифрової трансформації фінансового обліку потребує комплексу заходів, таких як встановлення сучасних цифрових технологій, підвищення кваліфікації персоналу, врахування стратегічних цілей компанії та зворотний зв'язок з користувачами. Проте, наразі лише 43,4% вітчизняних підприємств перейшли до цифрових технологій у фінансовому обліку, що свідчить про необхідність подальшого розвитку в цій сфері. Велика кількість підприємств продовжують користуватися Excel-таблицями, що свідчить про те, що значна частина обліку все ще не автоматизована повністю.

Таким чином, динаміка розвитку цифровізації фінансового обліку вказує на різноманітні аспекти використання цифрових технологій у практиці підприємств. Загалом, можна відзначити високий рівень цифровізації у таких сферах, як подача звітності та здійснення платежів, де відсоток використання цифрових інструментів є високим. Однак в інших аспектах, таких як електронний документообіг, комунікації, цифровий обмін тощо присутній менший рівень цифровізації. Ця ситуація свідчить про те, що деякі аспекти фінансового обліку ще потребують подальшого розвитку та впровадження цифрових рішень для підвищення ефективності та зручності роботи.

ВИСНОВКИ

Під час проведення дослідження проблем організації та формування системи фінансового обліку в сучасних умовах важливо враховувати не тільки технічні аспекти, а й вплив зовнішніх чинників, таких як військовий конфлікт, цифрова трансформація та зміни в законодавстві. Відповідно до викликів, що стоять перед сучасними підприємствами, важливо активно впроваджувати цифрові технології, а також дотримуватися міжнародних стандартів у сфері фінансового обліку. Крім того, необхідно враховувати, що цифрова трансформація — це складний та багатогранний процес, який вимагає комплексного підходу та постійного вдосконалення. Розвиток і вдосконалення системи фінансового обліку є важливим чинником для забезпечення ефективного управління підприємством та конкурентоспроможності в умовах мінливого економічного середовища.

Література:

1. Борохвостов В., Скуріневська Л., Луцик Ю. Інформаційно-фінансові технології гібридної війни: методологічні підходи до аналізу змісту, виникнення, реагування та запобігання. Соціальний розвиток та безпека. 2019. № 9 (6). С. 56—76.
2. Когут Ю. І. Цифрова трансформація економіки та проблеми кібербезпеки: практичний посібник. Консалтингова компанія "СІДКОН", 2021. 368 с.
3. Кобець Д. Виклики й перспективи розвитку бухгалтерського обліку у контексті євроінтеграції. Облік і фінанси. 2023. № 99 (1). С. 31—37.
4. Пузирьова П. В. Актуальні аспекти забезпечення технологічної конкурентоспроможності підприємств в сучасних умовах. Ефективна економіка. 2014. № 9. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3365> (дата звернення 05.04.2024).
5. Кононенко Г. І. Особливості фінансової звітності підприємств під час воєнного стану в Україні. Проблеми інтеграції освіти, науки та бізнесу в умовах глобалізації. КНУТД, 2022. С. 100—101.
6. Бабінська С. Я. Електронний документообіг у процесі ведення бухгалтерського обліку в сучасних умовах. Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Економіка". 2023. № 30 (58). С. 70—74.
7. Шевчук І. Б., Депутат Б. Я., Тарасенко О. Є. Цифровізація та її вплив на економіку України: переваги, виклики, загрози й ризики. Причорноморські економічні студії. 2019. № 47 (2). С. 173—177.
8. Кузьміна Т. Л., Савків У. С. Удосконалення обліку та звітності в цифровій економіці. Актуальні проблеми розвитку регіональної економіки. 2023. № 2 (19). С. 87—95.
9. Тенюх З., Пелех У. Діджиталізація бухгалтерського обліку в Україні: стан та перспективи розвитку. Економіка та суспільство. 2022. № 41. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-66> (дата звернення 05.04.2024).
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 05.04.2024).

11. Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни: Закон України від 03.03.2022 № 2115-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (дата звернення 05.04.2024).

12. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 05.04.2024).

13. Втрачено первинні документи в зоні бойових дій: ДПС вказала на алгоритм дій. Ліга Закон, 2023. URL: https://buh.ligazakon.net/news/219025_vtracheno-pervinn-dokumenti-v-zon-bojovikh-dy-dps-vkazala-na-algoritm-dy (дата звернення 05.04.2024).

14. Муравський В. В. Комп'ютерно-комунікаційна форма обліку: Монографія. ТНЕУ, 2018. 486 с.

15. Білоус О. С., Кундеус О. М. Трансформація бухгалтерського обліку в умовах цифрової економіки. Галицький економічний вісник. Серія "Облік і оподаткування". 2023. № 83 (4). С. 56—61.

16. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (дата звернення 05.04.2024).

17. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (дата звернення 05.04.2024).

18. Про схвалення Стратегії розвитку сфери інноваційної діяльності на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія від 10.07.2019 № 526-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (дата звернення 05.04.2024).

19. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України; Положення, Перелік, Порядок від 21.10.2015 № 835. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення 05.04.2024).

References:

1. Borokhvostov, V., Skurinevska, L. and Lutsyk, Yu. (2019), "Information and financial technologies of hybrid warfare: methodological approaches to analyzing the content, emergence, response and prevention", *Sotsialnyi rozvytok ta bezpeka*, vol. 9 (6), pp. 56—76.

2. Kohut, Yu. I. (2021), *Tsyfrova transformatsiia ekonomiky ta problemy kiberbezpeky [Digital transformation of the economy and cybersecurity issues: a practical guide]*, Konsaltnyhova kompaniia "SIDKON", Ukraine.

3. Kobets, D. (2023), "Challenges and prospects for the development of accounting in the context of European integration", *Oblik i finansy*, vol. 99 (1), pp. 31—37.

4. Puzyrova, P. V. (2014), "Actual aspects of ensuring the technological competitiveness of enterprises in modern conditions", *Efektivna ekonomika*, vol. 9, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3365> (Accessed 05 April 2024).

5. Kononenko, H. I. (2022), "Features of financial reporting of enterprises during martial law in Ukraine", *Problemy intehratsii osvity, nauky ta biznesu v umovakh hlobalizatsii*, pp. 100—101.

6. Babinska, S. Ya. (2023), "Electronic document flow in the process of accounting in modern conditions", *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"*. Serii "Ekonomika", vol. 30 (58), pp. 70—74.

7. Shevchuk, I. B., Deputat, B. Ya. and Tarasenko, O. Ye. (2019), "Digitalization and its impact on the economy of Ukraine: advantages, challenges, threats and risks", *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 47 (2), pp. 173—177.

8. Kuzmina, T. L. and Savkiv, U. S. (2023), "Improving accounting and reporting in the digital economy", *Aktualni problemy rozvytku rehionalnoi ekonomiky*, vol. 2 (19), pp. 87—95.

9. Teniukh, Z. and Pelekh, U. (2022), "Improving accounting and reporting in the digital economy", *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 41, available at: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-66> (Accessed 05 April 2024).

10. The Verkhovna Rada of Ukraine (1999), The Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (Accessed 05 April 2024).

11. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On the Protection of the Interests of Subjects of Submission of Reports and Other Documents during the Period of Martial Law or State of War", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2115-20#Text> (Accessed 05 April 2024).

12. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), "Tax Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 05 April 2024).

13. Liga Zakon (2023), "Lost primary documents in the combat zone: The State Tax Service indicated the algorithm of actions", available at: https://buh.ligazakon.net/news/219025_vtracheno-pervinn-dokumenti-v-zon-bojovikh-dy-dps-vkazala-na-algoritm-dy (Accessed 05 April 2024).

14. Muravskiy, V. V. (2018), *Kompiuterno-komunikatsiina forma obliku [Computer and communication form of accounting]*, TNEU, Ukraine.

15. Bilous, O. S., Kundeus, O. M. (2023), "Transformation of accounting in the digital economy", *Halytskyi ekonomichni visnyk. Serii "Oblik i opodatкування"*, vol. 83 (4), pp. 56—61.

16. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On electronic documents and electronic document flow", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15#Text> (Accessed 05 April 2024).

17. The Verkhovna Rada of Ukraine (2022), The Law of Ukraine "On electronic identification and electronic trust services", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19#Text> (Accessed 05 April 2024).

18. Cabinet of Ministers of Ukraine (2019), Order "On Approval of the Strategy for the Development of the Innovation Sector for the Period up to 2030", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-%D1%80#Text> (Accessed 05 April 2024).

19. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "On Approval of the Regulation on Data Sets to be Disclosed in the Form of Open Data", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/835-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 05 April 2024).

Стаття надійшла до редакції 10.04.2024 р.